

Antarktis 1898–1900

«Southern Cross»

British Antarctic Expedition 1898–1900 var den første britiske oppdagelsesreisen i den heroiske tidsalder for antarktiskutforskning. Ekspedisjonen skulle bli en forløper for de mer berømte ekspedisjonene til Robert Falcon Scott, Ernest Shackleton og Roald Amundsen.

KARTLEGGING OG UNDERSØKELSER

I løpet av mars begynte ekspedisjonen å utforske området rundt leiren, og i midten av april dro Borchgrevink ut på den første lengre kartleggingsturen med slede. I juli ble det arrangert en kortere sledetur til østsiden av Cape Adare, og en til vestsiden, som varte i 10 dager. I løpet av denne turen oppdaget ekspedisjonen blant annet en øy som fikk navnet «Duke of York Island». Mulighetene for nærmere utforskning av området ble begrenset av fjellene rundt

LENGST SØR

I januar 1900 kom «Southern Cross» tilbake til Robertson Bay, og ekspedisjonen forlot Cape Adare. De utforsket så Rosshavet, og fulgte Sir James Clark Ross sin rute med skipene «Erebus» og «Terror» i 1841. Den 11. februar passerte ekspedisjonen det sørligste punktet Ross hadde nådd. «Southern Cross» befant seg nå på en sørligere breddegrad enn noe annet skip hadde vært. Framme ved isbarrieren dro Borchgrevink, Colbeck og Savio på en kartleggingstur innover isen og nådde 78°50' S, det sørligste punktet til da nådd av mennesker.

Det var den norskfødte eventyren og skolemesteren Carsten Borchgrevink som hadde ideen til ekspedisjonen. Southern Cross-ekspedisjonen var finansiert av den britiske forleggeren George Newnes, men besto i hovedsak av en norsk bestning og to samer, ledet av Carsten Borchgrevink. Ekspedisjonen skulle bli den første som gjennomførte en overvintring på det antarktiske fastlandet.

og de mange isbreene som omkranset leiren. De undersøkte området sørøst for Cape Adare, og dro til York Island og til Geikie Ridge, her fant de blant annet flere arter primitive insekter. Ved hovedleiren kunne ekspedisjonsmedlemmene foreta en rekke biologiske undersøkelser, etter hvert som pingvinene kom tilbake etter vinteren.

«Southern Cross» lettet anker 18. februar og satte kursen nordover. I England ble de kjølig mottatt av det etablerte geografmiljøet i London, som var fornærmet over at Southern Cross-ekspedisjonen hadde kommet Discovery-ekspedisjonen i forkjøpet. Borchgrevink ble kritisert for sine lederegenskaper og at det vitenskapelige utbyttet av ekspedisjonen ble begrenset. Roald Amundsen anerkjente imidlertid ekspedisjonen for å ha beredt grunnen for senere ekspedisjoner til det Antarktiske kontinent.

OVERVINTRING PÅ CAPE ADARE

«Southern Cross» forlot Christiania 30. juli 1898, og seilte via London og Tasmania til Antarktis. 17. februar 1899 kunne skuta ankre opp i Robertson Bay og Cape Adare.

I slutten av måneden var overvintreneres utstyr brakt i land og de to medbrakte hyttene var satt opp. «Southern Cross» satte kursen nordover igjen. Etter at hyttene var satt i stand innvendig, satte ekspedisjonen opp et magnetisk observatorium og en termometerkasse. Dermed kunne dagligmeteorologiske observasjoner begynne.

DØDSSYK ZOOLOG

Borchgrevink var tilbake i hovedleiren 4. oktober, og her fant han zoologen Hanson i en slett forfatning. Hanson hadde aldri helt kommet seg etter et tyfusanfall på nedturen med «Southern Cross», og hadde blitt gradvis verre i løpet av vinteren. Han døde 15. oktober og ble gravlagt den 20. Etter obduksjon fastslo dr. Kløvstad at dødsårsaken var tarmslyng. Borchgrevink var imidlertid overbevist om at den egentlige og utløsende årsaken til Hansons død var mangelsykdommen beri-beri.